BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU

Copilăria lui Kaspar Hauser

Bogdan-Alexandru Stănescu

Copilăria lui Kaspar Hauser

Roman

3
TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu

Redactare:
Carmen Eberhat

Design și ilustrație copertă:
Andrei Gamarț

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Dan Crăciun

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STĂNESCU, BOGDAN ALEXANDRU
Copilăria lui Kaspar Hauser / Bogdan-Alexandru Stănescu.
- București : Editura Trei, 2026
ISBN 978-606-40-3453-3

821.135.1

Copyright © Editura Trei, 2026
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghişeul 1, C.P. 0490, Bucureşti
Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-3453-3

They fuck you up, your mum and dad.
They may not mean to, but they do.
They fill you with the faults they had
And add some extra, just for you.

Philip Larkin

În amintirea lui Virgil Făgădaru
și a lui Mihai Făgădaru

Prefață

Cartea aceasta a împlinit zece ani. Rămâne, pentru mine, un roman important, pentru că, odată cu scrierea lui, a trebuit să-mi recunosc statutul de prozator. Nu mi-a venit ușor — visul meu fondator, încă din copilărie, fiind să devin poet, deci un artizan superior. În continuare, cred că poezia este nucleul incandescent al literaturii, însă, vorba lui Bolaño, poți să faci multă poezie și în proză. Nașterea acestui roman a fost suma unor accidente: în primăvara lui 2016 mă aflam la Londra, la târgul de carte, și mergeam spre cazare împreună cu scriitorul Lucian Dan Teodorovici. Se înserа, veneam după o zi foarte lungă de muncă, ne dureau picioarele și abia așteptam să ajungem la micul nostru hotel și să ne întindem înainte de a pleca iarăși în căutarea unui pub. Străbăteam o străduță tipic londoneză, cu case înguste ale căror bovindouri unghiulare sau circulare proiectau lumina în stradă, prelungind în exterior atmosfera tihnită dinăuntru. Transparența acelor familii care luau masa de seară fără a se ascunde m-a fermecat de când le-am văzut prima oară, transformându-mă într-un Peeping Tom inofensiv. Am început să brodez oral o

povestire pornind de la o asemenea scenă de interior surprinsă pe drum, spre amuzamentul lui Lucian, care mi-a făcut un compliment straniu — „Ai ochi de prozator“. Nu mi-am dat seama pe loc, însă cuvintele lui m-au însemnat, ca un fier de marcat vitele. Nu știu încă dacă să-i mulțumesc…

În aceeași primăvară, bântuit de o neliniște pe care n-o decantam suficient, am aplicat la o bursă TRADUKI, cu două proiecte diferite: o monografie Paul Georgescu și o traducere. Spre surprinderea mea, am câștigat o lună de rezidență în Kosovo, la Priștina. Am plecat la începutul lui iunie, după târgul Bookfest, cu un geamantan doldora cu romanele lui P.G. și cu o energie distructivă pe care am activat-o încă din aeroportul Otopeni. Priștina însă s-a dovedit un loc bun, cu toată stranietatea lui: urmele grozăviilor erau peste tot, istoria încă nu devenise istorie, iar locul în care am trăit timp de o lună, un bloc nou — de fapt, aflat încă în construcție —, care dădea spre un cimitir musulman bântuit de câini, a devenit un soi de cutie neagră în care am intrat doldora de depresie, anxietăți și dependențe și din care am ieșit prozator. Cred că nu eram pregătit pentru cartea despre Paul Georgescu, la care scriu abia acum, după un deceniu, dar eram gata să-mi asum scrierea unui volum de proză. Am început așadar, aproape inconștient, să scriu câteva proze care se aglutinau în jurul unei conștiințe marcate de spectrul ratării și care puneau în scenă câteva personaje dintre care, după cum a remarcat critica literară, cel mai important este Tătuțu, reprezentantul unei generații pierdute, purtător al unor tare de neiertat, dar și al unui farmec involuntar: histrionul absolut, magician-bufon, monstru tandru. *Copilăria lui Kaspar*

Hauser a avut un destin interesant și agitat, dar și un succes pe care eu îl anticipam cel mai puțin. De la o încercare cvasiproustiană de a aduce la suprafața textuală anii 1980 ai Bucureștiului, văzuți prin ochii unui copil ultrasensibil, s-a transformat într-un roman-puzzle despre societatea românească traversată de prăpastia dintre sfârșitul ceaușismului și haosul violent al anilor 1990, apoi regresul copilului crescut într-o pivniță istorică și familială înspre autodistrugere. Este, nu mai puțin, un roman al limbajului, al violenței și tandreții verbale, dar și unul al individuației, pe care personajul Bobiță o ratează, însă autorul romanului o traversează. Am trăit cu senzația acută, în ultimii zece ani, că au rămas lucruri „nespuse" din evoluția personajului, drept care am profitat de această a treia ediție, pentru a adăuga cinci „capitole" sau povestiri. De la prima apariție a cărții am scris alte trei romane, dintre care două (*Abraxas* și *Soarele negru*) sunt înrudite cu cel de față, alcătuind, tematic, o trilogie a memoriei și a familiei. Imagini, teme, ba chiar personaje (purtând alte nume) au migrat dinspre *Kaspar Hauser* înspre romanul care încheie aventura aceasta prozastică. Cele cinci capitole noi au presupus nu o regresie, ci un efort de bântuire din partea unui scriitor care se apropie de vârsta de cincizeci de ani a unuia de treizeci și șase. Mi-am dat seama, în timp ce scriam, că Tătuțu mă bântuia în continuare și că ritualul de exorcizare trebuia să fie unul radical, chiar dacă, se știe, această tentație a totalității reprezintă tragedia oricărui scriitor, fiind imposibil de atins. În același timp, capitolul final, *Codetta*, vine realmente ca o piatră de mormânt peste întreaga carte, așezând destinul lui Bobiță în regatul iremediabilului. A fost nevoie ca moartea lui să fie precizată,

fie și aluziv, pentru ca trilogia pe care o deschide *Kaspar Hauser* să fie încheiată cu adevărat. În fond, și modelul istoric al lui Bobiță, Kaspar Hauser, și-a găsit pacea în moarte violentă. E un paradox, dar și un lucru știut de când lumea: violența naște violență, dar moartea aduce pacea. În același timp, cartea aceasta a devenit una a doliului, dat fiind că multe dintre personajele ei centrale au murit în acești zece ani care s-au scurs de la scrierea ei, aducând odată cu dispariția lor o pace nesperată. Faptul că *Muzicanții din Bremen (Codetta)* vine la pachet cu o deplasare tehnică — expunerea la persoana a III-a — implică o înstrăinare a privirii, dar și a scrierii, de propriul obiect. Ceea ce s-a povestit trebuie reinterpretat acum în tăcere și prin tăcere. Trecerea de la violența versului larkian „they fuck you up, your mum and dad" la „portul unei tăceri sigure" al lui Dionisie Cartusianul nu este altceva decât indiciul unei deplasări *poietice* și al unui „interes" activ pe care-l acord acestei tăceri finale.

B.A.S.

Tătuțu

Și, cum ieșeam din Parcul 23 August, printr-o gaură făcută de băieți în gardul de plasă mai înalt decât mine și îmbrăcat într-o pătură de frunze, dădeam în Maior Coravu, bulevard mare, cu două sensuri separate de niște petice verzi, cu flori, pe care-l traversam în fugă, iar eu de obicei aruncam o privire plină de speranță spre stadion, unde nu mă dusese niciodată, apoi intram pe altă stradă, perpendiculară, și alergam așa, ud, cu punga plină de peștișori în mână, până dădeam abia suflând în Vatra Luminoasă, acolo unde trăiau orbi, dar eu nu-i vedeam niciodată, ci doar semnele de circulație care-i înfățișau ca pe niște extratereștri, cum erau cei din serialul pe care-l dădeau atunci bulgarii, *Invadatorii*, și care, dacă trăgeai în ei, se evaporau ca apa de pe pielea mea zbicită. Era vară tot timpul, parcă nu am fost niciodată iarna în Vatra Luminoasă, deși știu că nu e posibil, tot așa cum știu că Parcul Copiilor nu a fost întotdeauna afundat în zăpada pe care o văd acum în fotografia alb-negru, unde stau lângă Mama și lângă un motan încălțat, din tablă. Pe Stoian Militaru, sâmbăta, când veneam pe la 12 de la școală, mereu ploua sau abia ce plouase, iar dinspre

pomii ce mărgineau trotuarul, cu rădăcinile lor care se luptaseră cu asfaltul până izbutiseră să iasă la aer, înaintau armii de râme uriașe, niște șerpi încolăciți printre care trebuia să faci slalom.

Așa, deci alergam pe strada Rușchița până dădeam în Vatra Luminoasă cea fără de orbi, dup-aia intram pe altă străduță pavată cu piatră cubică (despre care tu îmi spuneai că face bine pneurilor, iar alții, cum ar fi Bebe Escrocu, îmi explicau că distruge jantele), până în fața casei cu două etaje și poartă din fier forjat, deasupra căreia întotdeauna se ițește tulpina subțirică a unei magnolii înflorite, de unde-ți rupeam un boboc. Și de fiecare dată când deschideam ușa grea, geam îmbrăcat în metal ruginit-dar-negru, cu insule de vopsea veche, un antic verde scorojit, primeam în piept primul miros, cel de la întâia noastră descălecare, un amestec de putreziciune, floare și pivniță, peste care plutea, acoperindu-l, cel al prăjelii. Și începeam să sar, ca atunci, la prima vizită, încercând să străbat holul întunecos, într-un picior, călcând fie doar pe negru, fie doar pe alb, cu ochii ațintiți spre ușa din spate, care dădea în grădină. Îmi imaginam că sunt o piesă vie de șah, poate un cal sau un nebun. Holul era un drum anume construit pentru a obișnui ochii cu penumbra grădinii acoperite de viță-de-vie, din care în amintirea mea atârnă ciorchini de struguri cu bob mic, dar atât de parfumați încât cerul gurii refuza, după ce-i mâncam, să mai perceapă izul de rânced blând al vilei bătrâne, de parcă gustul lor m-ar fi obligat să semnez un pact misterios cu vila putrezită și mirosurile ei secrete. Și, cum pășeam în grădină, trecut prin carantina holului, îmi sărea în brațe, cu labele din față pe piept, Luluța, cățeaua albă ca o iepuroaică, mereu albă, în ciuda

dezmățului ei prin pământul proaspăt stropit, deși avea pete negre, mai ales pe burtă, și mereu părea să fie un vârtej acolo când se arunca pe mine: alb-negru, alb-negru, alb-negru, un spirit al casei. Și, după ce mă saluta așa, începea o alergare fără noimă în jurul curții, un dans ca un chiot de bucurie, cu un rânjet omenesc pe față, cu limba atârnându-i în colțul gurii și cu un ecart imens între labele din față și cele din spate încât, în viteză, părea să mănture iarba cu burta ei arcuită.

Dar asta se întâmpla mai târziu…

Nu aveam mai mult de opt ani când ai hotărât să te muți cu noi, în Olteniței, și să promiți că într-un târziu „vă duc în Vatra Luminoasă, Tătuțule, da' mai întâi tre' să fac curat acolo, că-i debandadă". Începusem să-ți învăț cuvintele preferate, micuțele plăci zgâriate prin care nășteai lumea și-o băgai la loc în burdihan și, dintr-un loc întunecat și sec, o vomai într-un bairam care puțea a must și mici. Târziu aveam să pricep că ai venit într-un moment în care lumea mea era scufundată în tăcere și singurătate, când mă ascundeam în cuplul fragil și bolnav pe care-l făceam cu Mama, ca o pupă-n cocon. Ai apărut cu burta revărsată peste pantalonii de stofă, cu pantofi mici, ca de pitic, și cu părul blond, lins într-o parte, dar mai ales cu râsul, glumele și afecțiunea pe care nu te sfiai s-o risipești în jur și îndeosebi mie și să ne faci pe fiecare să ne simțim specialii zilei. Nu prea cunoscusem așa ceva, toți oamenii mari din jurul meu păreau să joace într-un film mut, iar ceea ce ar fi putut ține de regatul misterios al sentimentelor și de manifestarea lor trebuia împins într-un subsol întunecat – discreția ținea de demnitate, tandrețea arătată-n public era doar pentru bețivi și ușchiți. Nu auzisem, îmi dau

seama acum, *te iubesc* din gura bunicii mele, nici din partea celor doi bunici de-ai tatălui și nici micile gesturi de afecțiune nu aveau prea mare trecere. Erau mai curând gesturi indirecte, aluzii, o atitudine țărănească, de om care nu înghite asemenea manifestări, așa cum nu înghite nici animalele de apartament. Știam că bunica mă iubește pentru că în ajunul debarcării mele în Ion Maiorescu, în curtea-vagon, pleca la vânătoare — cum spunea Unchiu și de sub mustața neagră-i ieșea strălucind un dinte de aur care-i dădea înfățișarea unui pirat tânăr și frumos —, așadar pleca la vânătoare de *tachimuri* (cu accent pe penultima silabă, ceea ce-l făcea să sune a cuvânt japonez), cum li se spunea atunci delicateselor de pui: gheare și gâturi. După care pregătea cea mai bună ciorbă din lume, adică aia despre care știa că-mi place mie. Era o femeie rea de gură, care-și ținuse din scurt soțul, mare petrecăreț și fumător înrăit, căzut pe stradă cândva, în al doilea meu an de viață, și mort destul de repede încât să capete o aureolă de pe care-i șterseseră toate petele cu șorțul de bucătărie.

Sosirea ta n-a fost un miracol neanunțat: au existat și fumul alb, și ședințele de comitet preliminare. Mama m-a luat la o prelucrare ideologică înainte de a mi te prezenta. M-a întrebat ce părere aș avea de un nou tată, mi-a explicat că o mamă singură nu se prea descurcă, mai ales în cartierul nostru de itebiști, adică țigani și țărani strămutați care lucrau pentru RATB-ul comunist, unde ea, intelectuala, făcea notă discordantă, că ești un om bun și, mai presus de toate, ai multe pile, ceea ce ne-ar asigura mâncare mai bună și mai multă. În plus, un băiat are nevoie de tată, de unul adevărat, nu tată de duminică. Prelucrarea a avut loc în mai multe etape:

prima a fost în parc, cu responsabila de arbitraj ideologic, doamna Colonel, „ia-l, mamă, că e băiat cu meserie bună, copilu' ăsta are și el nevoie de-un tată", apoi celebra ieșire la terasa de la Băneasa, unde acum îmi pare că din pădure se auzeau leii răgând, un zvon care venea ca prin vis dinspre zoo. Sigur era vară, Tătuțu mi-a părut atunci imens, imens era felul lui exuberant de-a fi, modul lui direct de a te înfia, când se așeza parcă pe tine, ca o morsă, lipsa lui de grețuri și felul în care m-a luat imediat în brațe, ca și cum ne-am fi cunoscut de când lumea, o hărmălaie de orchestră fără dirijor care venea însă din gâtlejul unui singur om, rotund ca o minge de plajă, care pocnea pe la toate încheieturile și care mă speria ca o ploaie torențială pornită din senin. A și plouat în seara aia, spre sfârșit, când am făcut toți trei autostopul pentru că nu venea niciun taxi, se întuneca, iar leii lăsaseră, poate, locul păsărilor flamingo, animale viclene, învelite în pene roz, ascunse prin desișurile pădurii. Până la autostop, când a oprit un autobuz care se retrăgea și pe care l-am plătit în mere pe care le cumpăraseși tu de la terasă, mi-ai făcut schema aia pe care nu am înțeles-o decât după ce am devenit bărbat, după treizeci de ani, m-ai cucerit ca pe o femeie. Eram pe vremea aia un copil slab ca un strigoi, cu oase subțiri, goale pe dinăuntru, ca de porumbel, iar toată familia muncea să mă îngrașe: diminețile începeau cu uleiul de pește, adus de prin URSS, cu un somon, poate, desenat pe sticlă, un somon cu tricou dungat, de marinar care îți întindea cu o privire lubrică lingura cu pedeapsă. Veneau apoi ficățeii, certificați să îngrașe copilul îndărătnic, apoi rețetele sugerate de unul sau de altul (îmi amintesc perioada în care am încercat varianta „mâncare gătită la

micul dejun“ și chinurile care începeau pe la a doua oră de școală, când explodam de atâtea ciorbe și tocănițe de cartofi îndesate în burta mea de somalez), tonele de lapte de țară, obținut cu sacrificii inestimabile de toți membrii familiei. Eram copilul-experiment ce refuza să se îngrașe și care se uită acum la mine dintr-o poză color de la mare, unde tu mă ții la subraț ca pe un exponat împăiat de la Antipa, poate vreo mumie adusă prin nu știu ce minune a istoriei de o triremă care s-a scufundat în furtunile Mării Negre și care s-a conservat de-a lungul mileniilor în nămolul otrăvit de pe fundul apei. Dar să revin la tehnica de seducție: pe masă apăruse ca prin minune un platou cu tot felul de mâncăruri care pe vremea aia erau raritățI, inclusiv celebrul și mult vânatul salam de Sibiu. Nu trebuie să mai spun că pe mine nu mă impresiona nimic din ce mi-ar fi putut intra în gură, cu excepția aerului. Eram fascinat de logoreea ta și nu înțelegeam de ce unele vorbe de-ale tale o făceau pe Mama să râdă în hohote, să se îmbujoreze așa cum o văzusem foarte rar până atunci.

La un moment dat i-a făcut cu ochiul femeii pe care o vrăjea și a încercat un triplu salt mortal, a mizat totul pe perechile de doiari cu optari:

— Bobiță, uite cum facem, Tătuțule, punem un pariu. Eu pun pariu cu tine că n-ai tupeu să iei o felie de salam, s-o bagi în gură, după-aia vii și mă pupi pe obraz și fugi, fugi unde vrei tu, te ascunzi și noi te găsim.

Am luat felia de salam, mi-am îndesat-o-n gură, am năvălit asupra ta, te-am luat în brațe, te-am pupat repede pe obraz și m-am repezit după copacii cei mai apropiați, unde m-am răzbunat (pentru sărut?)

scuipând carnea tare și sărată, piperată. Din spate se auzeau râsetele voastre și am rămas acolo nedumerit, întrebându-mă de ce nu mă căutați. Apoi evenimentele se precipită și în memoria mea, dar cred că și în scurgerea lor reală: o scurtă coabitare, la noi, în Berceni, apoi căsătoria și săptămâna voastră de miere în Deltă, la Mila 23, unde nu m-ați luat cu voi și unde ați plecat după o ultimă masă la restaurantul Cina. A doua zi mi-a fost rău, am vomat încontinuu, sub privirea îngrijorată a doamnei Colonel, care-mi povestea că e normal, pentru că la Cina șnițelele sunt făcute din carne de om, toată lumea știe și numai niște părinți irresponsabili ar hrăni un copil, mai ales unul ca mine, într-un local blestemat. Pentru că nu-l mai am, îmi imaginez că desfac dosarul cu șină în care ținem fotografiile vechi și le privesc pe cele de atunci, din Deltă, unde burta lui imensă pare să iasă mereu din cadru, iar Mama afișează în continuare un zâmbet jenat, deși alb-negru, ghicesc în obrajii ei roșeața merelor de la Băneasa, care avea să dispară, să se retragă într-un colț al timpului pe care încă nu-l găsesc. Mă bântuie imaginea celor doi tineri (erau tineri, Mama avea vârsta mea de acum, cred, iar el abia trecuse de patruzeci de ani) prinși într-un joc al seducției în care eu primisem un rol destul de important, eram poate o tură sau un nebun de pe tabla de șah așezată pe masa dintre ei. Încă nu pot pricepe de ce mintea mea a reținut atât de limpede toate nuanțele, toate sunetele, toate mirosurile acelei zile de vară și de ce tot ea a hotărât să șteargă evenimente pe care acum le cred importante, dar numai într-o altă poveste, ca într-un manual de istorie. Știu bluza Mamei, e un pulover de mohair, deci cenzura rațiunii îmi spune că nu

putea fi vară, era în mod sigur toamna. În pozele din Deltă mâncați raci; or, racii nu sunt buni vara, abia de prin septembrie te poți atinge de ei, asta o știe și un copil: racii sunt buni doar în lunile cu „r".

Până să ne ducă în casa din Vatra Luminoasă, pe care aveam s-o numim până în 1990, când a închiriat-o, Vila, îi învățasem aproape toate ticurile verbale, toate bancurile și poantele. Era un film care rula în buclă, un one-man show care nu se putea opri: știa să cucerească orice ființă vie, bărbat, femeie, Colonel sau pisică. Mâțele trăgeau la el ca la oala cu lapte, la fel toți bețivii cartierului (sau din afara lui). Și acum, după zeci de ani, pot să reproduc celebrele lui povești cu Caisân, inginerul-șef de la Electroaparataj, care-și teroriza subordonații. Mi-a rămas în minte scena în care Tătuțu, de după planșa de proiectare, imita din buze zgomotul făcut de desfacerea unei sticle, apoi al lichidului turnat în pahar.

— Tovarășu' Făgădaru, da' ce faceți, bre, beți?

Caisân se repezea pe după planșă, deschidea sertarele, se împiedica de piciorul postamentului în râsul înfundat al întregii secții (câteodată cădea lat, alteori se răsucea doar, caraghios, ca-n filmele cu Buster Keaton), căuta pe sub birouri, apoi se întorcea nemulțumit și vigilent la masa lui de lucru.

Mai erau, apoi, celebrele pahare ale lui Vlad Țepeș, zestrea ta, pe care mi le-ai prezentat prima oară la o beție. Odată cu tine a intrat băutura în viața mea. Mă mai lovisem de ea, fără să fac legăturile necesare însă, la reuniunile de familie din casa doamnei Colonel, când unchiul Dan devenea brusc furios, se transforma din băiatul tânăr cu mustață castanie într-un străin care striga la noi și mătura farfuriile de pe masă. La Tătuțu treaba